

شورش، ل هه مبهه چه مکتی مرنا بابا

نمونه / مودیربوونا ئه قلی سه رده می

مهوان عزهت

باب، پیناسه کا کویرا هزری و دیرۆکی و سیاسی یه. هزر بکه بهری هزاران سالان رۆلی بابی هه بوویه، بگره ژ سه رده می ئیبراهیم و مۆسا پیغه مبهه رۆلی بابی رۆله کئی سه رده ست بوویه، ئانکو ئه ف پیناسه و ره هه فه دگه ریته قوناغا درۆستبوونا بنگه هی بابسالاریین. ل گوری وان زانیاریین د ئیکولوژی/ شوینه وه رناسی و ژینگه ه ناسیی دا دیاردین، ده می دهسته لاتین دایکسالاریی هه یین ل سه رده مین شارستانیته تا فینقی و هیتی و سۆمه ریان، دهسته لاتا ژنی نه ه بۆ شه ش هزار سالان فه کیشا و مروّف رووبه روی کوژتتا جه نگان نه بوو، چونکو ژنی رابه رایه تیا ئابووری و سیاسی و جفاکی دکر، به لی پشتی ئه ف رۆله که قتییه ژیر باندورا سیسته مین دهسته لاتین پاشا و سه رکیشیا ئیمپراتوریه تان دا، ئیدی رۆلی بابین سیاسی سه رده ست بوو. پشتی شکه ستنا دیرۆکا سۆمه ری و بابلی/ جفاکی گشتوکالی هه ر هینگی دهسته لاتا بابی مالباتی زالی درۆستبوونا دهسته لاتا بابی سیاسی بوویه. کا چاوان زاروک و ژن وه کو به نده دخیزانی دا دبنه ژیرده ستین دهسته لاتا میری، وه سا ئه ف سیسته مه ل سه ر دهستی بابین سیاسی ژنی دبنه زه مینه خوه شکرن بۆ به ندایه تیا تاک و جفاکی ژنی، ئانکو تاک و جفاک ب شورشین ماره کرنا دهسته لاتی دهینه کوله کرن. د قی رۆلی دا پیش بریار ل سه ر زانستی هۆنه ری راقه کرنا دهسته لاتاری و سیاسی بهیته کرن، پیدقییه بریار ل سه ر راقه کرنا زانست و هۆنه ری په روه رده یا خیزانی بهیته کرن، چونکو خیزان یه که یا سه ره کی یه و باب تیدا بریارده ره، ئه ف باب ب فورمین چیکری سیسته می خوه شورده که ته ناف یه که یین دی یین جفاکی دا. بۆ نمونه مزگه فت/ باب ب نافی مه لا، قوتابخانه/ باب ب نافی ماموستا، پارت/ باب ب نافی سه رۆک و ریقه بهر، هه روه ها ده ولت/ باب ب نافی دهسته لاتدار خوه ئاراسته دکه ت، ژ به رهندي ماکیسم گورکی "رۆمانا خوه ل ژیر نافی دایک، فه دگوهیژیه نافه رۆکا مرنا بابی و ریقه برنا کوری د سه رجه م بوارین ژیانی" دا ب قی رهنگی مادام د ناف جفاکین درهنگ مایی دا هیشتا باب رۆلی بالاده ستی د دهسته لاتاریی دا وه ردگریت، گه لو پا گرنگه تییگه هین کودین نه هزرکرنی ژنی ژ بۆ درۆستکرنا بابین سیاسی ل بهرامبه ر درۆستکرنا نه سه قامگیریا بیافی کومه لایه تی، جفاکی، سیاسی و مه دهنی کودین مۆقه دهس/ پیروژکرنی وه ردگرن.

فورمی خیزانه کا نه هاوبه ش و نه یه کسان ب ره مزین توندوتیژی و نه دادپه وه ریا بابی ئه نجامین بو وینه کرنا جفاکه کی نه قانونی و نه سه قامگیری. هزر بکه هه ر ژ ده ستییکا دیرۆکی ره مزنی باب ره مزنی ریقه بهری و خوه سه پاندنی بوویه. مه به ست نه بتنی ئه و بابی دبیته بهرپرسیاری خیزانی، به لکو ئه و بابی په یوه دنیا وی ب ژیا نا جفاکی و سیاسی و ئاینی و ئابووری فه هه ی به شه که ژ درۆستبوونا ئالوژیین دیرۆکا مروقیایه تی. دگه ل هندي هندک شورشین هه یین ده ستبه ر دبن بۆ درۆستبوونا بابین سیاسی و ل بهرامبه ر وی هندک شورشین هه یین ده رکه فتنه بۆ درۆسبوونا دهسته لاتاریا وان بابین سیاسی، هه روه ها هندک شورش دی ژنی هه نه فورمین نوی نه بۆ پیکهاتا وان بابین دبنه ره مزین بهرگریکرن و زیندیبوون و سه رکه فتنه شورشین پشتی خوه. بنیره

شورشین ئیکى وان بابان دكوژن، شورشین دوویج وان بابان دپه ریسن، بهلى شورشین سیی وان بابا دکه نه زهمینه یین سهرکهفتنى بو داهینانا قوناغین پشتی شورشی و بهرامبه ر وی دکه نه رهمزین ئاشتیی و دناف ههمی په یوه ندیین ژیانى دا وهک خولقینه رین پشتی دونیا رزگار بوونى دبیین. بو نمونه بابه کى وهکى روسو و قولیتر و مونتیسکویى ده می بووینه ئه نجامی دروستیون و زیندیبوننا شورشا 68 ئه یارا فهره نسى، هه تا نها ژى بووینه واته یهک ژ واته یین دامه زراندا دیرۆکین نقشین نوی. دگه ل قى چه ندی ئه و شورشین ل سهر ده ستی غاندى و ماندیلا و گیقارا هاتینه به ره م جیهان ب جار هکى به رامبه ر رژیمن کولونالیزمی / داگیرکاریى هوشیار کر. به لى به رۆقاژى ئه و شورشین بابین نازیزم، فاشیزم و توتالیتاریزم چیکرین کهفتنا دیوارى به رلین، یه که تیا سو فیه ت، بهارا عه ره بى و رژیمن سته مکار دروستکرن. له ورا ئه ف سهره ه قیا د قانونا بابى دا هه ی، سهره ه قیا ئه زموننا دیرۆکا که س و که لتوو و نقشین به رى مه بوویه، ئیک ژ وان باوه رین کو خیزان کریه بناغه یی توندوتیژیا نه یه کسانى دروستیون سهرده ستیا رۆلى بابى بوویه. هه ر ژ که فن وه ره فرۆید کار ل سهر قه تاندا قى گرییا نه دادپهروه ریى ب شرۆقه کرنا ره هین سایکولۆژى شرۆقه کریه و به رامبه ر وی چه مکى بابى ب گرییا غه ریژین ژیان دوستی و مه رگ دوستی دامه زرانینه. ئانکو زالبوونا بابى ل سهر ژن و زارۆکی، واته زالبوونا ده سته ه لاتدارانه ل سهر تاک و جقاکی. ئه قه ره هه کا چاندا دیرۆکی یه و دخوازیته قوناغین نژاندا شرۆقه کاریا ئه قلى تاکى. ژ به رهندى دروستیون بابین که فنار ل سهر دروستیون بابین نوی، ئه قرو وه کریه نقشین که فن هندی دیربوونا قوناغین ئه رد و ئه سمانى دگه ل نقشین نوی دویر بمین، دبیزنه قى قوناغى قوناغا مه ترسیداریا جقاکی و قوناغا ژناقبرنا بابین سیاسى و هزرى ب گه رساندا شورشین ژناقبرنا شارستانین جیاواز.

مایکوفسکی تیکسته کا جهی سهر اوه ستیانا هزرى به ره م دئینیت و دبیزیت: "بیهلین دا بابین سیاسى بکه یه کاله یه کى که فن، بو هندی دا جاده یین مه روون بب". ل قیزى پرسیارهک خوه به یان دکه ت، گه لو بابین سیاسى و دیرۆکی شیاینه ببه به ره مى رۆنکرنا ژینگه هین مرو قایه تی و جقاکین مه ده نی؟ ئه ری ژ بلى قى گه لو شیاینه ببه ره مین سوده ره گرتنى بو سهرکهفتنا شورشین پشتی خوه؟

بیگومان ژ ده رقه ی دیرۆکی ئه م نه شین زانستین جقاکی یین سهرده م بخوین و به رۆقاوی ژ ده رقه ی زانستین جقاکی و واقعی ژى ئه م نه شین دیرۆکی بخوین، ئانکو هه تا ئه م دیرۆکا بابین چۆی ل سهر پیقه ری ئه قلانى نه هه لسه نگین و نه خوین و شرۆقه نه که ین، ئه م نه شین ب دروستی د سیفه ت و چه مک و بنه مایین شوره شی ژى بگه هین، چۆنکو شورش به ره مى دروستکرنا ئه خلاق و رهفتارین گوهرینا هزرى گرتی یه بو نۆژه نکرنا هزرى قه کری و دامه زراندا سیسته مین نوی و ژناقبرنا رۆحا که فنا سیاسى. ژیه رهندى سهرده مى دیکارتى "ئه ز گو مان دکه م وه هزر دکه م ، واته کو ئه ز هه مه" ب جار هکى بوو سهرده مى بلنذبوونا ده نگى شورشا ئه قلانیه تی. له ورا هه تا کو ئه م بزاین پیناسا بابین سیاسى د قى سهرده مى دا یا باشه یان یا خرابه، پیدقییه به رى هه رتشتی خواندنى مه بو ده رئه نجامین واقعی هه بن، چۆنکو گرنگ نینه کى

بابی سیاسی یان قاره‌مانی سیاسی بیت، به‌لی یا گرنکه مرؤف تیگه‌هیت، کا ئه و باب چاوان سیسته‌مان بریقه‌دبه‌ن و چاوان سیاسه‌تی ئاراسته‌کن!

د رۆژه‌لاتا نافین دا داگیرکنا "چه‌مکی بابی" ل سهر "چه‌مکی ئه‌زی به‌رخوهر" بوویه فاکتهرکی به‌رده‌وامی ژیانی و ل جهی "ئه‌ز ژ پیخمه‌ت ته‌فاهی پیخمه‌ت خوه هه‌مه" بوویه ئه‌ز ژ پیخمه‌ت خوه هه‌مه" یا دیاره ئه‌ف ئه‌خلاقه نه‌شیت خزمه‌تا سهرده‌می نها مودیرنیزم و ته‌کنولوژیایی بکه‌ت، ژبه‌رکو ده‌ما ئه‌زی/ به‌رژوه‌ندیخوان، من چارچۆفه‌دکه‌ت، وی ده‌می من و ته‌ ژناف دبه‌ت. ب هزرکنا من، ئه‌و ژيانا ل سهر چه‌مکی "ئه‌زی تاک ئه‌زی خوه نیاسم" ده‌یته به‌ره‌م ئه‌و ژيان دشیت خوه ل سهر ئه‌قلی مه‌عرفی و ئازادی و دیتنی ئا‌فا بکه‌ت، ل سهر فی ئا‌فاکرنی ئه‌زی خوه نیاس شیانین بگوریکنا ژیانی ژی هه‌نه و ترس ژ مرنی نینه. ژبه‌رکو، ئیدی ده‌می دیروکا بابین سیاسی دبیته دیروکا گوهرین، هینگی نه‌ بتنی دبیته دیروکا هوشیاری و بلندبوونا پرهنسپین مرؤفایه‌تی، به‌لکو دبیته ده‌نگه‌کی بلندی هزرکرنی د ناف دیتنا فاکتهرین دیروکی بخوه ژی دا.

دروستکنا جفاکه‌کی به‌رخوهر سهرده‌ستکنا رۆلی "ئه‌ز نینم" و "یی دی" یی هه‌ی، دروستکنا جفاکه‌کی لاواز و شکه‌ستی و سه‌رمایه‌خۆره . ئانکو کا چاوان هۆنه‌ر چاقلیکرنا سرۆشتی دکه‌ت، وه‌سا بابین سیاسی ژی چاقلیکرنا قوناعین رژیمن دیروکی دکه‌ن و جفاکی دئخه‌ن ژیر په‌یوه‌ندیین گیانه‌وه‌ریی و نافین گیانه‌وه‌ران ل سهر مرؤفان و بین مرؤفان ل سهر گیانه‌وه‌ران ددانه به‌ر ته‌رازوین کیشان و پیشان و بکارینانی. ئه‌ف دیروکه‌ ل چۆرده‌ورین دیروکا له‌شی هاتیه‌ پیمان، چۆنکو دیروکا بابسالاریی ژ دیروکا به‌رفره‌هکرنا دینه‌هه‌ی ده‌سپیکریه و باب سه‌رکیشی وی دینه‌هه‌ی بوویه، پاشی فی شیوه‌ی فورمی خوه کیشایه‌ ناف بده‌ستکنا له‌شی دا و له‌ش ل سهر ده‌ستی ده‌سته‌لاتاریا بابین سیاسی وه‌کو متایه‌کی ئه‌زران و لاواز و کوره و له‌نگ هاتیه‌ زمان . له‌ورا گرۆتیسک شانویا خوه ل سهر دوو شیوان "هه‌لویت و زمان" دگه‌هینیت و ئه‌ف شانویه‌ ل سهر گو‌مان و دوباره‌بوونا ئایدیولوژیی دیروکی رادوه‌ستیت، کاچاوان گو‌تارا زمانی بابی شیايه‌ زالی گو‌تارا زمانی له‌ش و ئه‌قلی ببیت. ده‌ما ئه‌قلی قه‌بیلی جهی تاک و سازی و سیسته‌می دگریت، وی ده‌می تیکستا هابرماس "گه‌لو نزانم بگرم یان بکه‌نم، ژبه‌رکو ئه‌قل و زانین چ بها و باندۆرا خوه ل سهر ژيانا خه‌لکی نه‌مایه‌! رۆلی خوه دبیت. ئه‌گه‌ر ل سهرده‌می ئه‌فرو بنیرین ئه‌قله‌کی نوی ب نافی ئه‌قلی ته‌کنولوژیا بچووکرنا " که‌لتورین نه‌ته‌وه ده‌وله‌ت" ب مه‌زنبوونا " که‌لتورین نه‌ته‌وه جیهان" ده‌سپیکریه، ئه‌ف ئالیسه‌نگی یه‌ ده‌رگه‌هه‌کی دی یی مودیربوونا تاکی قه‌دکه‌ت، ئه‌و ژی تاک بوویه خوه‌دانی په‌نجه‌ر و مالا خوه یا سو‌سیال بوون ب ئازادکرنی، هه‌ر ئیک د هزر و دیتنی خوه دا دشیت په‌یاما خوه بگه‌هینیه‌ جفاک و دۆنیانی، واته‌ ئه‌ف فره‌رهنگی یه‌ دوو که‌لتور سهرده‌ست کرینه، "که‌لتورین رۆژئا‌فا که‌لتورین ئه‌قلی مودیرن و دیموکراسی و مه‌ده‌نی و شارستانی و تاکه‌کی ئازاد و فره‌رهنگه، که‌لتورین رۆژه‌لاتی که‌لتورین ئه‌قلی قه‌بیله و پیش مودیرن و نادیموکراسی و نا مه‌ده‌نی و ناشارستانی و نا ئازادیا تاکی ب چارچۆفه‌کرنا ئه‌قلی تاریی شکه‌فتا پلاتونی یه‌". ئه‌ف تیکه‌لبوونا که‌لتوران باندۆرا ئه‌قلی فره‌نگی و مرنا چه‌مکین کلاسیک سهرده‌ست کریه. ئه‌ف جیاوازی هزرین دونیایی پیدفی ب

فهزايهكا مهدهنيا جيهانى ههيه، كو تيدا تاك و مروث ب گشتى بو ئارمانجين خوه بين جيهانى ريك بكهفن و دووباره هيزهكا سياسى يا پلوراليزمى، ئهقلانى و پيشهسازى بهرهم بينين .

ژيدير: -

* الملحمة كلكامش

* ماكسيم غوركي/ ريواية الام/ ترجمة للغة العربية/ الدكتور فواد ايوب، المحامى سهيل ايوب.

* ابراهيم العريس باحث وكاتب/ ثلاث مقالات في النظرية الجنسية لفرويد وأصل الحكاية: ثورة المعلم التي دفعت مريديه إلى الانشقاق، 7 سبتمبر 2020 14:14

* ميريوان وريا قانع، فكلرو دونيا، چ1، چابخانا كارو - سليمانين، سالا 2013.

* محسن ئوسمان، هزركرن دپرسين فلهسه فى دا، بزاف و گهريان ل ميتودهكى رهخنى.